

1. Zameranie činnosti Družstevnej únie SR v roku 2007

Čas plynie veľmi rýchlo, čo si v každodennom živote plne neuvedomujeme. Zdá sa mi, akoby od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie prešlo len niekoľko krátkych dní...a pritom konkrétne v družstevnom systéme Slovenska, ale hlavne v Európskom regióne, sa zrealizovalo niekoľko významných udalostí.

Začiatkom roka 2004 začal prebiehať, v rámci družstevného systému na európskej úrovni, proces reštrukturalizácie, posilnenia pozícií a zviditeľnenia európskeho družstevného regiónu ako najpočetnejšieho a najsilnejšieho člena Medzinárodného družstevného zväzu. Za dosiahnutie tohto cieľa spojili sily dve organizácie, MDZ pre Európu a CCACE /Koordinačný výbor európskych družstevných asociácií/ v rámci spoločnej platformy Cooperatives Europe.

Dňa 5.3.2006 v Bruseli, v súlade so súhlasom globálnej Rady MDZ a v nadväznosti na návrh Európskej rady, vytvorilo 11 organizácií zastupujúcich Európsku radu, združenie Cooperatives Europe v súlade s belgickým zákonom, aby sa mohli riešiť dôležité operatívne administratívne problémy

Proces integrácie a reštrukturalizácie európskeho družstevného regiónu bol úspešne zavŕšený schválením Stanov Cooperatives Europe počas Valného zhromaždenia v Manchestri dňa 11.11.2006.

Nová organizácia poskytuje právnu identitu Cooperatives Europe. Hoci je úplne autonómnym a nezávislým združením, je jasne prepojená s MDZ už vo svojej úvodnej preambule, ktorá jasne stanovuje, že jedným z dôvodov inkorporácie je „pokračovanie v procese spoločnej činnosti medzi MDZ pre Európu a CCACE“. Je to voľné združenie jednotlivcov a právnických osôb, ktorého všeobecným cieľom je propagovať spoluprácu a hľadať vplyv pre družstevné hnutie na európskej úrovni. Je to neziskové združenie založené podľa belgického práva.

Európski členovia globálneho MDZ sú zároveň aj členmi Cooperatives Europe.

Svoje sily týmto spôsobom spojili družstevníci zo 171 samostatných družstevných organizácií z 37 európskych krajín, ktorí reprezentujú 267 tisíc družstevných podnikov, 163 miliónov členov a 5,4 milióna pracovných miest, čo je významná ekonomická a sociálna sila. Združenie Cooperatives Europe sa týmto zároveň stalo najväčšou členskou organizáciou v Európe

Štatutárna disciplína združenia reguluje požadovanú autonómiu v činnosti a organizačných kritériách na regionálnej úrovni spolu s koordináciou v stratégii a finančných záležitostiach zo strany globálnej Rady.

Družstevná únia SR opäť zaznamenala úspech vo voľbách do vrcholového riadiaceho orgánu – Rady Cooperatives Europe. Týmto ďakujem Vám všetkým, kolegom, za prejavenu dôveru, ktorú ste mi opätovne dali, aby som zastupoval v Rade Cooperatives Europe záujmy slovenského družstevného hnutia.

Ustanovujúce Valné zhromaždenie Cooperatives Europe schválilo závažné dokumenty, pričom jedným z najdôležitejších je stratégia na roky 2007 – 2010, podľa ktorej bude združenie v nasledujúcich štyroch rokoch

- podporovať a posilňovať reprezentáciu a uznanie družstiev,
- rozvíjať silný systém družstevných podnikov,
- zvyšovať družstevnú identitu, zviditeľnenie a imidž,
- konsolidovať a rozširovať členskú základňu v Európskom regióne.

V kontexte medzinárodného diania v družstevnom hnutí je potrebné spomenúť situáciu v slovenskom družstevnom hnutí.

Ostatné Valné zhromaždenie delegátov Družstevnej únie SR schválilo hospodárske výsledky za rok 2006 s konštatovaním už niekoľko rokov trvajúceho pozitívneho vývoja. Rozpočet na rok 2007 vychádza z predpokladu opätovného dosiahnutia pozitívneho hospodárskeho výsledku, v nadväznosti na doterajší vývoj a úsporné opatrenia.

Predstavenstvo Družstevnej únie SR si na najbližšie obdobie vytýčilo realizáciu aktivít, o čom budeme priebežne informovať aj prostredníctvom webovej stránky.

Z hľadiska domácich aktivít:

1. zabezpečiť dôslednú realizáciu prijatých uznesení VZ DÚ SR s dôrazom na dodržiavanie schváleného rozpočtu DÚ SR
2. pokračovať a zintenzívňovať presadzovanie záujmov členských organizácií DÚ SR vo vzťahoch k orgánom štátnej správy a samosprávy i k ďalším organizáciám ako napr. ZMOS
3. presadzovať hlbšiu spoluprácu medzi jednotlivými členskými organizáciami DÚ SR
4. po všetkých stránkach dôkladne zabezpečiť organizáciu a priebeh medzinárodnej družstevnej výstavy COOPEXPO'07 v Nitre ako aj prípravu a realizáciu jej sprievodných akcií
5. zorganizovať ďalšie stretnutie so slovenskými europoslancami a informovať ich o vytvorení COOPERATIVES EUROPE (ďalej CE), o posilnení európskeho družstevného regiónu a o možnostiach ďalšej spolupráce pri presadzovaní a rozvoji družstevníctva na Slovensku
6. pomáhať členským organizáciám DÚ SR v oblasti regionálnej politiky a spolupráce a za tým účelom podporovať činnosť regionálnych rád DÚ
7. presadzovať a propagovať družstevnú formu podnikania a zviditeľňovať ju vo vzťahu k vládny inštitúciám a ostatným organizáciám verejného sektora prostredníctvom osobných intervencií, mediálne prípadne aj vydaním osobitného čísla SLOVAK COOPERATIVE NEWS v slovenskom jazyku
8. organizačne a obsahovo zabezpečiť slávnostné odovzdávanie Družstevnej ceny Samuela Jurkoviča za rok 2007 spojenú s divadelným predstavením ako aj s recepciou v Radošinskom naivnom divadle
9. Sociálny fond DÚ SR využívať aj na charitatívne a humanitárne akcie v rámci družstevníctva
10. v rámci možností a podľa požiadaviek napomáhať členským družstevným organizáciám pri zakladaní nových družstiev.

Z hľadiska zahraničných aktivít

1. spolupodieľať sa na rozvoji Európskeho sociálneho dialógu účasťou delegácie DÚ SR na VZ COOPERATIVES EUROPE ako aj na ďalších aktivitách a podujatiach organizovaných CE
2. spolupodieľať sa na „Inovácií v družstevnom podnikaní“ s dopadom na udržateľný rozvoj a zmenu klímy účasťou delegácie DÚ SR na VZ MDZ ako aj na sprievodných akciách
3. zapojiť sa do realizácie projektu CE s EÚ v oblasti sociálneho partnerstva, prípadne ďalších projektov realizovaných cez CE v oblasti rozvoja družstevníctva

4. naďalej udržiavať a prehĺbovať vzájomnú spoluprácu s DA ČR a jej členskými organizáciami
5. rozvíjať bilaterálne vzťahy so strešnými družstevnými organizáciami európskych krajín pri zabezpečovaní spoločných alebo podobných záujmov.

Dosiahnutie vytýčených cieľov, či už v kontexte domáceho alebo medzinárodného rámca, je možné len vzájomnou spoluprácou a komunikáciou, o ktorú sa chcem pri výkone svojej funkcie opierať.

Dovoľte mi teda, aby som nám všetkým poprial veľa úspechov pri presadzovaní spoločných družstevných záujmov, veľa optimizmu a hlavne pevné zdravie.

2. Slávnostné odovzdávanie Družstevnej ceny S. Jurkoviča

Tohtoročné slávnostné odovzdávanie najvyššieho družstevného vyznamenania – Družstevnej ceny Samuela Jurkoviča, ktorú už po 14 - krát udelila Družstevná únia Slovenskej republiky jednotlivcom, ktorí svoj život a prácu zasvätili rozvoju družstevníctva na Slovensku, sa uskutočnilo dňa 14. júna 2007 v Radošinskom naivnom divadle v Bratislave.

V úvode podujatia si prítomní družstevníci z celého Slovenska z bytového, spotrebného, poľnohospodárskeho i výrobného družstevníctva minútu ticha uctili pamiatku pána Ing. Vladimíra Sekaninu, bývalého predsedu Slovenského zväzu bytových družstiev, ako aj dlhoročného funkcionára Družstevnej únie Slovenskej republiky, ktorý zanechal stopy svojej práce tak v bytovom, ako aj v celom slovenskom družstevníctve.

Potom sa k prítomným prihovoriť pán Ing. Daniel Pavel, predseda Predstavenstva Družstevnej únie SR a predseda COOP PRODUKT SLOVENSKO. Tak ako povedal, slovenské družstevné hnutie počas svojej existencie prekonalo rôzne úskalia a prekážky, no nikdy sa nevzdalo svojej základnej úlohy, ktorou vždy bolo a bude slúžiť svojim členom a ich ekonomickému a spoločenskému rozvoju a súčasne prispievať k rozvoju najmä vidieka a jednotlivých regiónov Slovenska. Pozitívne výsledky, ktoré dosiahla Družstevná únia SR za uplynulý rok zaväzujú a preto v ďalšom období musí pokračovať v presadzovaní záujmov členských organizácií vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, pomáhať im v oblasti regionálnej politiky a spolupráce a presadzovať imidž družstevníctva vo vzťahu k širokej verejnosti.

Slávnostný večer sa niesol aj v znamení osláv už 85. Medzinárodného družstevného dňa. Je symbolické, že Slovensko zohralo a zohráva dôležitú úlohu tak pri vzniku družstevníctva na svete, (zásluhou práve Samuela Jurkoviča u nás v roku 1845 bolo ako druhé na svete založené družstvo pod názvom Gazdovský spolok v Sobotišti s výrazným vplyvom na vznik ďalších družstiev po celom svete), ako aj pri upevňovaní jeho pozícií v súčasnosti v medzinárodných družstevných štruktúrach a jeho cieľom je posilnenie a zviditeľnenie tak slovenského, ako aj európskeho družstevného hnutia.

„V súčasnom období sme svedkami radikálnych zmien, ktoré zasiahli našu spoločnosť vo všetkých oblastiach a samozrejme rozsiahlymi transformačnými procesmi prešli i naše družstvá. O to viac musíme oceniť skutočnosť, že družstevné myšlienky a družstevné hnutie napomáhajú tmiť dopad reštrukturalizácie ekonomiky, ktorý sa prejavil práve na vidieku a ďalej skutočnosť, že družstvá členských organizácií Družstevnej únie Slovenskej republiky majú podiel na znižovaní nezamestnanosti v regiónoch, udržiavajú kvalitu prírody a vidieckeho prostredia, kultúru a úroveň obchodu, ako aj kvalitu bývania u nás“ – povedal okrem iného predseda Predstavenstva Družstevnej únie SR pán Ing. Daniel Pavel.

Po jeho vystúpení si prevzali z rúk predsedov jednotlivých členských organizácií a predsedu Predstavenstva Družstevnej únie SR 16-ti jednotlivci najvyššie družstevné ocenenie Družstevnú cenu Samuela Jurkoviča. Tí, ktorí sa nezľakli zložitých problémov a aj za súčasných podmienok napomáhajú šíriť a rozvíjať družstevné hnutie na Slovensku.

Po tejto milej udalosti sa všetci prítomní zúčastnili divadelného predstavenia „Štedrý divadelný večer“, ktoré predstavovalo prierez najlepších scénok z bohatého repertoára Radošinského naivného divadla. Večer pokračoval recepciou.

3. Družstevná výstava COOPEXPO 2007 – prezentácia družstevníctva

V dňoch 16.- 20. 8. 2007 sa v Nitre koná v poradí už 14. ročník medzinárodnej družstevnej kontraktačno-predajnej výstavy COOPEXPO. Výstava prebieha paralelne s najväčším poľnohospodárskym a potravinárskym veľtrhom na Slovensku AGROKOMPLEX v Nitre.

Hlavným organizátorom veľtrhu je Družstevná únia Slovenskej republiky v spolupráci s COOP PRODUKT SLOVENSKO a výstavníctvom AGROKOMPLEX Nitra.

Myšlienka zorganizovať spoločnú medzinárodnú družstevnú výstavu vznikla v roku 1994, kedy novozaložená Družstevná únia Slovenskej republiky a jej zakladajúce členské zväzy, výrobný, bytový, spotrebný a poľnohospodársky, v spolupráci s AGROKOMPLEX Nitra zorganizovali jej 1. ročník. Hlavným cieľom bolo zviditeľniť a prezentovať družstevníctvo na Slovensku, poskytnúť družstvám možnosť realizácie svojich výrobkov a služieb na domácom i zahraničnom trhu, vytvoriť priestor na novú spoluprácu.

V prvých rokoch bola výstava COOPEXPO organizovaná ako samostatná výstava, neskôr sa pripojila k medzinárodnému poľnohospodárskemu a potravinárskemu veľtrhu AGROKOMPLEX, čo sa ukázalo ako progresívne riešenie, ktoré prinieslo nárast záujmu odbornej i laickej verejnosti.

Pavilón M3, ktorý je už tradične miestom konania výstavy, sa tak stal vyhľadávaným miestom návštevníkov, ktorí si tu môžu družstevné výrobky nielen pozrieť, ale v mnohých prípadoch aj priamo zakúpiť. Za 14 rokov si tak výstava postupne získala svojich stálych návštevníkov a to nielen zo Slovenska, ale i zo zahraničia, čím sa COOPEXPO stáva priestorom, kde sa stretáva európska družstevná rodina.

Význam a opodstatnenosť konania veľtrhu každoročne potvrdzuje i návšteva vládnej delegácie v pavilóne M3 v čele s prezidentom SR a ďalších významných predstaviteľov verejného i politického života.

Výstava COOPEXPO je zároveň miestom na nadviazanie nových obchodných kontaktov, foriem spolupráce i vzájomných stretnutí. Každoročne sa tu prezentujú partnerské zväzy z Českej republiky a Poľska. Najväčšie zastúpenie má Zväz českých a moravských výrobných družstiev a jeho členské výrobné družstvá, pravidelne sa zúčastňujú poľské družstvá, ktoré zastrešuje Revízne združenie výrobných družstiev so sídlom vo Varšave. V minulých rokoch vystavovali aj

družstvá z Bulharska a z Maďarska, široké zastúpenie mala i delegácia družstiev z Francúzska, ktorá navštívila výstavu v roku 2004. Vlni si so záujmom prezrel výstavu COOPEXPO i zástupca Chorvátskeho zväzu družstiev veteránov.

Neodmysliteľnou súčasťou výstavy COOPEXPO je aj bohatý sprievodný program. Najväčšej obľube sa tešia módne prehliadky textilných a odevných výrobných družstiev, ktoré každoročne prilákajú k prehliadkovému mólu veľké množstvo nielen ženskej časti návštevníkov.

Od začiatku konania výstavy sa pravidelne organizuje súťaž o Najlepšiu družstevnú expozíciu a v rámci celoslovenských dožinkových slávností a osláv Medzinárodného družstevného dňa sa koná množstvo sprievodných kultúrnych a športových podujatí

Výstava je organizovaná formou samostatných a spoločných expozícií členských družstiev. Najväčšie zastúpenie má tradične spoločná expozícia, kde jednotlivé družstvá prezentujú svoju činnosť najmä v papierenskom, kožiarskom, textilnom, automobilovom priemysle a vo výrobe plastových produktov a komponentov. Už po štvrtýkrát sú v pavilóne zastúpené aj výrobné družstvá, v ktorých dlhodobo nachádzajú svoje uplatnenie občania so zdravotným postihnutím a to formou osobitnej spoločnej expozície výrobných družstiev invalidov a družstiev, ktoré majú zriadené chránené dielne. V tejto expozícii ponúkajú vystavujúce družstvá svoje výrobky a služby nielen pre laickú, ale najmä pre odbornú verejnosť a to za účelom ponuky náhradného plnenia, ako jednej z foriem riešenia neplnenia povinného podielu zamestnávania zdravotne postihnutých občanov. Najväčší záujem je každoročne o sklo, keramiku, pracovné odevy a bytový textil.

Pre výrobné družstvá invalidov je to súčasne jedna z príležitostí, ako preukázať svoje schopnosti vyrábať konkurencieschopné výrobky porovnateľné s výrobkami zdravých ľudí.

Komplexné služby v oblasti stavebníctva a príslušných doplnkových služieb ponúka ďalšia spoločná expozícia - expozícia Stavebného cechu. Toto združenie stavebných družstiev, ktoré vzniklo pri COOP PRODUKT SLOVENSKO, zastrešuje na výstave družstvá zo Slovenska i z Českej republiky.

COOP PRODUKT SLOVENSKO je zriaďovateľom dvoch stredných učilíšť – v Poprade a v Bardejove, ktoré tak isto už tradične prezentujú výsledky práce svojich žiakov v samostatných expozíciách.

Osvedčenou formou spolupráce medzi výrobnými a spotrebnými družstvami je predaj produktov členských družstiev CPS prostredníctvom predajného stánku spotrebného družstva COOP Jednota Nitra, ktoré pravidelne v prípade záujmu zaraďuje ich sortiment do svojej ponuky.

Tohtoročná medzinárodná družstevná výstava COOPEXPO opäť potvrdzuje, že družstvá majú svoje opodstatnené miesto na európskom trhu, že dokážu konkurovať svojimi výrobkami a komplexnými službami, ktoré poskytujú širokému okruhu zákazníkov, že nimi vyrábané výrobky plne zodpovedajú európskym normám.

Po vstupe Slovenska do EÚ a po vytvorení jednotného trhu sa otvorili nové možnosti spolupráce medzi členskými krajinami. A práve výstava je vhodným miestom na uzatvorenie nových obchodných kontaktov, vzájomne výhodných partnerstiev. Veríme, že aj tohtoročný – 14. ročník tieto očakávania naplní.

4. Tretí európsky družstevný konvent Cooperatives Europe Praha, 18.-19. jún 2007

Európske družstevné hnutie založilo v roku 2003 tradíciu konania družstevného konventu každé dva roky. Prvý konvent sa uskutočnil v Prahe v roku 2003, druhý sa uskutočnil v Bruseli v roku 2005. V poradí tretí **Európsky družstevný konvent** sa konal opätovne v Prahe v dňoch 18. a 19. júna 2007 a jeho hlavnou témou bol Európsky sociálny dialóg.

Delegácia Družstevnej únie SR bola zastúpená členmi Predstavenstva a Kontrolnej komisie a predstaviteľmi jej členských organizácií. Konferencii predchádzalo zasadnutie Rady Cooperatives Europe a Valné zhromaždenie Cooperatives Europe, ktoré, okrem iného, schvaľovalo hospodárske výsledky za rok 2006 a rozpočet na rok 2007.

Konferencia sa konala v rámci projektu Program sociálneho partnerstva - ktorý predložilo Európskej komisii združenie Cooperatives Europe, reprezentujúce európske družstevné organizácie a v rámci medzinárodných štruktúr predstavujúce Európsky družstevný región Medzinárodného družstevného zväzu za podpory ETUC /Európska konfederácia odborov/.

Podujatie, organizované v spolupráci s Družstevní asociací ČR, bolo propagované aj prostredníctvom masovokomunikačných médií. Pozvanie na Konferenciu prijali, okrem iných, predseda Poslaneckej snemovne Českého parlamentu Miroslav Vlček, minister pre zamestnanosť a sociálne záležitosti ČR Petr Nečas, minister poľnohospodárstva Petr Gandalovič a predseda Organizácie odborových zväzov Milan Štec. Konferenciu slávnostne otvoril predseda Predstavenstva Družstevní asociace ČR Vít Vaníček.

Za organizácie reprezentujúce európske inštitúcie vystúpili so svojimi prezentáciami Pauline Green, ko-prezidentka Cooperatives Europe; Jean-Claude Dettilleux, CEP-CMAF – Stála konferencia európskych družstiev, spoločných podnikov, združení a nadácií.

Z predbežnej správy Programu sociálneho partnerstva, ktorú prezentovali Rainer Schlüter, riaditeľ Cooperatives Europe a Ray Collins, Cooperatives Europe, vyplýva, že vo väčšine krajín EÚ sú družstvá súčasťou národného sociálneho dialógu a ich špecifičnosť uznávajú vlády odlišným právnym rámcom. Nová intersektorálna družstevná organizácia COOPERATIVES EUROPE má za cieľ zohrať významnejšiu úlohu v Európskom sociálnom dialógu. Sociálny dialóg je kľúčovým elementom rozvojového procesu v stratégii Európskej únie.

Prezentácie z rôznych krajín splnili okrem základného cieľa, ktorým bolo oboznámiť delegátov so situáciou v oblasti zapojenia družstevných organizácií do tripartity, aj ďalší zámer - možnosť porovnania skúseností zo zahraničia a inšpirovania sa krajinami, v ktorých majú družstevné organizácie oficiálne uznané miesto v sociálnom dialógu.

Zaujímavou prezentáciou boli skúsenosti z Írska, kde oblasť dialógu medzi vládou a zamestnávateľmi všeobecne zastrešuje Osobitné oddelenie

premiéra, ktoré riadi a koordinuje celú činnosť. Družstevné organizácie majú zastúpenie v sociálnom dialógu prostredníctvom Írskej organizácie družstevných spoločností /ICOS/ a Národného združenia stavebných družstiev. Írske družstevné hnutie predstavuje 1 530 družstiev, 3,5 miliónov členov a zamestnáva 21 862 zamestnancov.

Zaujímavým príspevkom do sociálneho dialógu bola prezentácia z Talianska. Družstevné organizácie sú do tripartity zapojené ako zamestnávateľia a zároveň sú členmi CNEL /Národná rada pre hospodárstvo a zamestnanosť, založená v súlade s talianskou ústavou/. Systém vzťahov medzi družstevnými organizáciami a odbormi vychádza zo vzájomného uznania zmluvných úloh jednotlivých zúčastnených strán.

Poľská prezentácia uviedla vývoj od roku 1989, do ktorého sociálny dialóg prakticky neexistoval.

Na rôznorodosť situácie v sektore výrobného družstevníctva v jednotlivých krajinách, ktoré majú členov v Európskej konfederácii výrobných družstiev CECOP, poukázal vo svojom vystúpení jej generálny tajomník, Bruno Roelants. Sú krajiny, kde sú sektorálne vzťahy s odbormi súčasťou oficiálneho sociálneho dialógu na úrovni ústredných družstevných organizácií /Taliansko, Švédsko/, ďalšiu skupinu tvoria krajiny, v ktorých sú sektorálne družstevné organizácie súčasťou národnej zamestnávateľskej organizácie. Ďalšou kategóriou sú krajiny, kde medzi družstevnými organizáciami a odbormi existujú úzke kontakty, ktoré však nie sú súčasťou oficiálneho sociálneho dialógu. Poslednú skupinu tvoria štáty, kde družstevné organizácie nie sú zapojené do sociálneho dialógu. CECOP a ETUC spolupracujú pri špecifických otázkach. CECOP presadzuje v ETUC lepšie porozumenie postavenia členov – zamestnancov vo výrobných družstvách.

Ďalšiu časť Tretieho družstevného konventu tvoril okrúhly stôl, ktorý moderoval Jan Olsson z Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru a jeho účastníkmi boli zástupcovia Cooperatives Europe, ETUC, CIRIEC, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, Oddelenie sociálneho dialógu pri Generálnom riaditeľstve pre zamestnanosť, sociálne veci a rovnosť príležitostí, CEEP /zamestnávateľov verejného sektora/. Zástupcovia jednotlivých organizácií potvrdili, že na európskej úrovni je sociálny dialóg veľmi dôležitý a má dve hlavné formy, ktorú predstavuje dialóg medzi európskymi zamestnávateľmi a organizáciami odborových zväzov a je tripartitný dialóg, v ktorom ide o súčinnosť medzi sociálnymi partnermi a verejnými úradmi.

Tretí družstevný konvent bol ukončený prostredníctvom video odkazu eurokomisára Vladimíra Špidlu, zodpovedného za zamestnanosť, sociálne otázky a rovnosť príležitostí, ktorý vo svojom krátkom odkaze prisľúbil podporu plnoprávnej zapojenosti družstevných organizácií do sociálneho dialógu a potvrdil, že pre splnenie cieľov Lisabonskej dohody má vyššia účasť družstevných podnikov v európskom sociálnom dialógu nesporný význam.

5. COOP PRODUKT SLOVENSKO

COOP PRODUKT SLOVENSKO (CPS) je záujmovým združením výrobných a iných družstiev. Vzniklo v roku 1953 pod názvom Slovenský zväz výrobných družstiev a v súčasnosti združuje 97 členských družstiev. Ťažisko práce orientuje do metodickej, koordinačnej a informačnej oblasti. Metodicky pomáha členským družstvám a usmerňuje ich v ekonomickej, legislatívnej, právnej oblasti, vo financovaní, v otázkach daňových, mzdových, účtovníctve a v štatistike, v oblasti štandardizácie a certifikácie. Participuje na tvorbe rôznych projektov na čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ.

Usmerňuje družstvá pri riešení problémov súvisiacich so zamestnávaním občanov so zdravotným postihnutím. Organizuje vzdelávacie aktivity pre členov, rozvoj športovej a rekreačnej činnosti.

CPS je zriaďovateľom dvoch stredných odborných učilíšť služieb v Poprade a v Bardejove, kde zabezpečuje odborné vzdelanie viac ako 1200 žiakov.

CPS je nezisková organizácia, ktorej činnosť je financovaná z príspevkov členských družstiev a z vlastnej činnosti.

CPS združuje družstvá s rôznorodou výrobnou činnosťou a činnosťou v oblasti poskytovania služieb. Vykonáva pre ne akvizíciu, sprostredkovateľský a informačný servis v rôznych odboroch, koordinuje účasť družstiev na kontraktoch, veľtrhoch a výstavách doma i v zahraničí. Absolútnu prioritu venuje medzinárodnej družstevnej výstave COOPEXPO, ktorej v tomto roku je spoluorganizátorom už po 14 – ty krát a na ktorej jeho členské družstvá prezentujú svoju výrobu a činnosť.

CPS úzko spolupracuje s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny, Ministerstvom hospodárstva SR, Ministerstvom školstva SR, Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou, Slovenskou agentúrou pre rozvoj investícií a obchodu, Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania, , s ale aj s vysokými školami, najmä Ekonomickou univerzitou v Bratislave.

Záujmy členských družstiev ako zamestnávateľov presadzuje v súčasnosti najreprezentatívnejšej zamestnávateľskej organizácii v Republikovej únii zamestnávateľov SR.

Dlhodobé sú i jeho zahraničné vzťahy. CPS sa zúčastňuje prostredníctvom Družstevnej únie SR na práci Medzinárodného družstevného zväzu i v medzinárodnej organizácii pre priemyselné, remeselnícke, službové a výrobné družstvá (CICOPA). Svoje poslanie tiež uplatňuje v európskej konfederácii výrobných a sociálnych družstiev a participatívnych podnikov krajín Európskej únie (CECOP). Zástupca CPS reprezentuje záujmy slovenského družstevníctva v Rade Cooperatives Europe, vrcholovej družstevnej organizácie v Európe, združujúcej Európske družstevné federácie a sektory, ktorá je najväčšou členskou organizáciou v Európe.

Orgánmi CPS sú valné zhromaždenie, predstavenstvo, kontrolná komisia, predseda a rada výchovy, starostlivosti o členov a zamestnancov.

Bežnú činnosť riadi predseda a podpredsedovia prostredníctvom odborných pracovníkov aparátu CPS.

6. Asociácia zamestnávateľov občanov so zdravotným postihnutím v SR

COOP PRODUKT SLOVENSKO (ďalej CPS) v súlade s právnymi úpravami zákona o službách o zamestnanosti, v dôsledku ktorých sa vytvárali chránené dielne a chránené pracoviska nad rámec CPS, iniciovalo vytvorenie občianskeho združenia , ktoré by zoskupovalo všetkých zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú občanov so zdravotným postihnutím. Samotné CPS združuje 21 členských družstiev, ktorých cieľom je podpora spoločných záujmov členov vyplývajúcich z plnenia sociálnej funkcie v oblasti zamestnanosti občanov so zdravotným postihnutím, znevýhodnených na trhu práce.

Na základe uvedeného princípu a s cieľom vzájomnej pomoci, získavania a výmeny skúsenosti jednotlivých zamestnávateľov z práce so zdravotne postihnutými občanmi, vzniklo dňa 1.3.2004 občianske združenie, ako právnická osoba pod názvom Asociácia zamestnávateľov občanov so zdravotným postihnutím v SR (ďalej AZOZP v SR), so sídlom v Bratislave.

Ustanovujúci Snem zastrešoval 46 členov, ktorí zamestnávali 940 občanov so zdravotným postihnutím. V súčasnosti má AZOZP v SR 82 členov, ktorí zamestnávajú 6 179 zamestnancov, z čoho je 1 711 občanov so zdravotným postihnutím a obhajuje záujmy ďalších viac ako 31 tis. občanov v rámci Slovenského zväzu telesne postihnutých. Celkovo tak združenie presadzuje ciele takmer 40 000 občanov. Štruktúra členskej základne predstavuje 21 družstiev združených v CPS, 11 fyzických osôb, 27 živnostníkov, 10 občianskych združení, 11 spoločnosti s ručením obmedzeným, jedno záujmové združenie a jeden obecný úrad..

AZOZP v SR pracuje na demokratickom princípe, ponúka a realizuje v prospech svojich členov spoločnú prezentáciu a výmenu skúsenosti medzi jej členmi navzájom a medzi členmi a tretími osobami. Vedie v záujme členov pri riešení ich problémov vecnú a kvalifikovanú diskusiu a na základe ich skúsenosti, návrhov a odporúčaní z diskusií spracováva pripomienky k legislatívnym návrhom právnych noriem a tie predkladá na všetky zodpovedné a kompetentné inštitúcie a orgány.

Poskytuje svojim členom spoločné informácie, v rámci možnosti služby a odbornú pomoc. Základne informácie prípadne odpovede na odborné otázky si môžu členovia nájsť na webovej stránke, ktorá je súčasťou webovej stránky CPS a má samostatnú časť pod názvom AZOZP.

AZOZP v SR prostredníctvom právnej pomoci pri vytváraní podmienok pre zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím zabezpečuje i ochranu ľudských práv.

AZOZP v SR sa ďalej podieľa na aktivitách zameraných na projektovú činnosť. Zastrešuje významný celospoločenský projekt EQUAL, ktorého cieľom je dosiahnutie nových podnikateľských modelov pre rozvoj sociálnej ekonomiky realizovaného za pomoci nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programu Iniciatívy Spoločenstva EQUAL.

Ďalšou významnou aktivitou asociácie je zastrešenie projektu „Systém tréningu manažérov chránených dielní a chránených pracovísk“ zamestnávateľov občanov so zdravotným postihnutím, s dosiahnutím zvýšenia kvalifikácie manažérov chránených dielní a chránených pracovísk.

AZOZP v SR spoločne s CPS využíva možnosti zapojenia sa do projektových aktivít vyhlasovaných pod záštitou významných firiem na Slovensku, napr. projekty organizované cez Konto ORANGE, Slovenský plynárenský priemysel, Slovnaft a ďalšie.

V rámci spoločenskej prezentácie občanov so zdravotným postihnutím COOP PRODUKT SLOVENSKO v spolupráci s AZOZP v SR vytvára možnosť ich účasti na výstavných trhoch, na ktorých môžu členovia prezentovať svoje zručnosti, vyrábané výrobky, čím sú vytvorené predpoklady pre rovnosť príležitosti pri ponuke svojich výrobkov v porovnaní s výrobkami zdravých občanov. Jednou z najväčších výstav tohto typu je COOPEXPO Nitra.

CPS v úzkej spolupráci s AZOZP v SR systematicky spolupracuje aj s Ministerstvom práce sociálnych vecí a rodiny SR pri riešení závažných problémov týkajúcich sa zamestnávateľov a občanov so zdravotným postihnutím. Pozitívnym krokom pre spoluprácu zamestnávateľov OZP s významnými inštitúciami, ktoré si neplnia zákonnú povinnosť zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím bolo vydanie Katalógu výrobkov a služieb chránených dielní a chránených pracovísk, ktorý vyšiel pod gestorstvom Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR a ktorý formou prezentovaných produktov a služieb ponúka možnosti náhradného plnenia

Najvyšším orgánom združenia je Snem, ktorý sa schádza jedenkrát ročne. Ďalšími organmi sú Výkonná rada a Kontrolná komisia. Predsedníčkou výkonnej rady je Ing. Anna Kulichová, ktorá je zároveň podpredsedníčkou COOP PRODUKT

SLOVENSKO. Táto kombinácia dáva predpoklad lepšieho presadzovania cieľov najmä v oblasti návrhov legislatívnych zmien a vytvárania priaznivejšie možnosti zamestnávania a tiež udržiavania zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím.

V júni tohto roku sa konal tretí Snem AZOZP v SR. Účasť zástupcov Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny SR a Ústredia práce sociálnych vecí a rodiny významnou mierou prispela k objasneniu otázok, ktoré odzneli v rámci diskusie a ktoré sa týkali najmä pripravovaných legislatívnych zmien v oblasti zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím v ďalšom období.

Postupne sa rozbieha spolupráca ja na medzinárodnej úrovni, prebieha výmena skúseností s Českou a Poľskou republikou .

Cieľom AZOZP v SR v spolupráci s CPS v blízkej budúcnosti je spoznávať i ďalšie formy v oblasti starostlivosti o občanov so zdravotným postihnutím, ktoré sú tradičné v ostatných štátoch Európskej únie a tieto skúsenosti prostredníctvom návrhov k legislatívnym zmenám implementovať aj do slovenskej legislatívy.

7. Aktívne znižovanie energetickej náročnosti bytových domov podľa „Zelenej knihy EÚ“

Otázke energetickej efektívnosti je už dlhodobejšie, t.j. po roku 1997 venovaná zo strany Slovenského zväzu bytových družstiev (ďalej len SZBD) mimoriadna pozornosť, a to hlavne z dôvodu veľkého rastu cien vyrobeného tepla na vykurovanie domácnosti a výroby teplej vody. Tento problém sa stal výraznejším, keď po roku 1997 začal štát obmedzovať výšky dotácií do výroby tepla a teplej úžitkovej vody (TÚV) a začali sa prejavovať dôsledky výstavby obytných domov zo 60. a 80. rokov. Uvedenej výstavbe nebola venovaná dostatočná pozornosť pri uplatňovaní stavebných technológií, zabezpečujúcich čo najnižšie tepelné straty cez obvodové plášte stavieb bytových domov.

Pre SZBD je prioritou bytový sektor a domácnosti, kde je štatisticky konštatované, že tento má druhú najvyššiu konečnú energetickú spotrebu predstavujúcu 26 percentný podiel z celkovej konečnej energetickej spotreby SR, a to v komoditách vykurovanie a ohrev teplej vody.

Tu sme poukazovali na to, že sektor bývania predstavuje veľký potenciál možností v úsporách pri spotrebe tepla a palív na výrobu tepla a TÚV a hlavne vykonaním komplexných rekonštrukcií bytových domov, čím by sa vo veľkej miere odstránili nedostatky pri ich výstavbe v rokoch 1960 až 1990, predĺžila by sa životnosť týchto stavieb o 30 až 40 rokov a výrazne by sa znížila spotreba energií na kúrenie a TÚV v rozmedzí 20 až 50 % .

Nakoľko prevažný podiel tepla pre bytový sektor je vyrábaný v centrálnom zdroji tepla a distribuovaný rozsiahlymi tepelnými sieťami, kde dochádza k veľkým stratám v distribúcii a tieto straty predstavujú možný významný potenciál úspor pre zlepšenie prenosových charakteristík rozvodov, je nutné prijať aj zákonné opatrenia na zamedzenie tepelných strát tak, aby to bolo aj v podnikateľskom záujme prevádzkovateľov týchto sietí.

Najväčším potenciálom energetických úspor v oblasti bývania je výrazné zníženie spotreby tepla na vykurovanie, tepla na prípravu TÚV a elektrickej energie. U existujúceho bytového fondu je tento stav možné dosiahnuť len komplexnou rekonštrukciou bytových domov, t.j. vykonanie stavebných úprav, a to

- účinného zateplenia obvodového plášťa budov,
- výmena okenných prvkov za nové, ktoré budú vykazovať minimálne koeficienty tepelných strát,

- tepelná izolácia striech podľa poveternostných podmienok regiónu, v ktorom sa stavby nachádzajú,
- hydraulické vyregulovanie rozvodov tepla a TÚV v bytovom dome a zabezpečenie merania odberu, čo hlavne finančne motivuje konečných spotrebiteľov pre znižovanie spotreby tepla a TÚV.

Na základe doterajšej praxe správy bytových domov možno konštatovať, že pri nemeranej spotrebe a približne rovnakej tepelnej ochrane stavby bytového domu je spotreba vyššia medzi 10 až 17 %. Po takomto zistení by mala mať zákonom stanovená povinnosť merania odberov tepla a TÚV až verejnoprospešný charakter, hlavne s poukázaním na to, že v minulom období už bola zákonne stanovená povinnosť zabezpečiť meranie tepla, ktorú si splnili odberatelia až na približne 80 %. Pritom dnes vzhľadom na nové všeobecne záväzné podmienky, ktoré túto povinnosť vypúšťajú, väčšina odberateľov dopláca na neprispôsobivých odberateľov-domácnosti.

Základným predpokladom pre realizáciu uvedených opatrení smerujúcich ku zníženiu spotreby energií v bývaní je dostatok finančných zdrojov na ich realizáciu, či už zo strany vlastníkov bytov alebo podporných nástrojov štátu pri realizovaní takejto štátnej bytovej politiky, ako i sociálneho postavenia niektorých slabších príjmových skupín obyvateľov SR. Tento problém sa týka nájomného sektoru i bytov vo vlastníctve osôb. Majitelia budov, bytov vo väčšine prípadov nemajú dostatok takýchto financií na fondoch prevádzky, údržby a opráv, ani nemajú potrebnú hotovosť a častokrát nie sú schopní poskytnúť primeranú záruku komerčným bankám na získanie potrebných finančných úverov na realizáciu uvedených stavebných úprav.

Výrazný nedostatok v záujme štátu na riešení znižovania energetickej spotreby v bývaní je na úrovni využitia systému daňovej politiky. U nás sa systém daňových výnimiek - úľav využíva len v oblasti biopalív, pričom v okolitých štátoch sú poskytované rôzne podporné nástroje v daňových systémoch pre zmiernenie finančnej náročnosti na realizovanie opatrení zabezpečujúcich znižovanie spotreby energií v bytovom sektore (napr. zníženie sadzby DPH na tieto práce a pod.). Preto nedostatočná pripravenosť finančných podporných mechanizmov je aj podľa nášho názoru dôsledkom nedostatočnej pozornosti štátu v doterajších dlhodobých dokumentoch pre podporu energetickej efektívnosti, ku ktorej je viazaná Zelenou knihou Európskej únie.

Bez aktívneho riešenia a pridelovania verejných prostriedkov na podporu energetickej efektívnosti, a to vyčlenenie finančných zdrojov v štátnych rozpočtoch pre príslušné rezorty, pri riešení bytovej politiky nebude možné plniť ani strategické ani prioritné ciele na znižovanie spotreby tepelnej energie. Ďalej bude nutné aj prehodnotiť možnosti využitia operačných regionálnych programov v gescii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR pre podporu obnovy bytových domov.

Odporúčame prostredníctvom Štátneho fondu rozvoja bývania (ŠFRB) poskytovať určitú bonifikáciu na znižovanie úrokovej sadzby z úverov ktorejkoľvek banky poskytovaných na obnovu bývania. Na takúto formu podpory štátu by sa mohli využiť finančné prostriedky kumulované zo splátok úverov poskytnutých ŠFRB v minulých rokoch, čím by sa nezvyšovala finančná náročnosť na štátny rozpočet a prirodzene aj výška takejto podpory by vychádzala z finančných možností v činnosti ŠFRB.

Tieto podporné programy na zlepšenie tepelnej ochrany budov by mali obsahovať aj nevyhnutné podmienky, ktoré musia byť zo strany žiadateľov o podporu splnené, a to najmä súčasné odstránenie systémových porúch budovy, používať len certifikované technológie, ktoré budú realizovať len držiteľia licencie na realizáciu týchto technológií, zabezpečiť hydraulické vyregulovanie vykurovacej sústavy a rozvodov TÚV v budove, zabezpečiť meranie spotreby tepla a TÚV u konečných spotrebiteľov, spracovať energetický certifikát budovy po realizácii uvedených opatrení. Podmienky poskytnutia podpory musia byť pre vlastníkov bytov v budove rovnaké bez ohľadu na spôsob zabezpečenia výkonu správy domu. Veľmi dôležitá je najmä podmienka, aby spotreba tepla u konečných spotrebiteľov bola meraná, pretože prax preukázala, že bez takéhoto merania sa energetická efektívnosť nezvýši, alebo sa zvýši len nepatrne. Toto meranie je základnou formou zabezpečenia zainteresovanosti konečného spotrebiteľa znižovať svoju spotrebu tepla, pretože bez neho sú realizované opatrenia neúčinné, alebo len málo účinné.

Pri realizácii ktoréhokoľvek opatrenia na dosiahnutie zníženia spotreby energie musí byť zaručená trvalá návratnosť vynaložených investícií. Opatrenie na zníženie spotreby tepla na vykurovanie a na prípravu TÚV v bytových domoch pri v súčasnosti používanej metóde regulácie ceny tepla takúto záruku návratnosti neobsahujú. Pokiaľ odberatelia tepla v priebehu regulačného roka dosiahnu výraznejšie zníženie svojej spotreby tepla napr. komplexným dodatočným zateplením domu, dosiahnu v tomto roku zníženie nákladov len vo variabilnej zložke ceny tepla, vo fixnej zložke

ceny tepla sú povinní zaplatiť množstvo objednaného tepla. V nasledujúcom regulačnom roku dodávatelia tepla zníženú spotrebu tepla do značnej miery eliminujú zvýšením fixnej zložky ceny tepla, pretože nie sú schopní a ani motivovaní ušetriť teplo predať (aj novým) odberateľom, alebo vykonať také opatrenia, ktorými by znížili objem fixných nákladov vstupujúcich do ceny tepla.

Existujúca metodika regulácie ceny tepla umožňuje výrobcovi a dodávateľovi tepla objem tzv. oprávnených fixných nákladov fakturovať v pôvodnej výške na menšie množstvo predaného tepla, zbavuje ich podnikateľského rizika a nemotivuje k znižovaniu týchto nákladov, pretože trh s teplom v skutočnosti neexistuje.

Záverom chceme zdôrazniť, že pre zabezpečenie aj nami navrhnutých účinných nástrojov podpory energetickej efektívnosti je nutná podpora všetkých zložiek národného hospodárstva, ktoré majú svojou činnosťou vplyv na výšku spotreby energií, avšak bez účasti ústredných orgánov štátnej správy a politických predstaviteľov nebude možné dosiahnuť výraznejšie výsledky v tejto oblasti.

8. Energetické hodnotenie a energetická certifikácia bytových domov

Fond budov na bývanie má v SR 1, 791 milióna bytov. Približne 873 tisíc bytov t. j. 48,8 % sa nachádza v bytových domoch. Bytové domy realizované hromadnými formami výstavby v období rokov 1946 až 1993 (prípadne neskoršie) v súčasnosti nevyhovujú platným požiadavkám na tepelnú ochranu a energetickú náročnosť, z čoho vyplýva, že obnova budov musí zahŕňať aj zlepšenie tepelnoizolačných vlastností jednotlivých stavebných konštrukcií. S realizáciou dodatočnej tepelnej ochrany obvodového plášťa sa uvažuje na bytových domoch starších ako 15 rokov ako rozšírenie prác, ktoré je potrebné vykonať v rámci opravy škár stykov panelových budov. Pri starších domoch s uvažovanou ukončenou životnosťou väčšiny vonkajších povrchových úprav obvodového plášťa a hydroizolačnej vrstvy strešného plášťa sa dodatočné zateplenie vykonáva ako významná súčasť obnovy, resp. cyklickej údržby budovy.

Zákon o energetickej hospodárnosti budov

Hodnotenie energetickej hospodárnosti budovy a spracovanie energetických certifikátov podľa zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov súvisí s procesom povoľovania a používania stavieb, teda so stavebným povolením a kolaudačným rozhodnutím. Pri energetickom hodnotení projektovej dokumentácie a pri spracovaní energetického certifikátu sa hodnotí vplyv jednotlivých miest spotreby ako tepelná ochrana, vykurovanie a príprava teplej vody, vetranie, klimatizácia, elektroinštalácie a zabudované osvetlenie na energetickú hospodárnosť celej budovy.

Zákon ustanovil základný rámec pre zavedenie systému energetickej hospodárnosti budov, najmä kompetencie, práva a povinnosti a sankcie. Podľa tohto zákona sa účinnosť stanovila na 1. január 2008.

Zákon bude mať dopad na vlastníkov budov, či už ako stavebníkov (investorov) nových budov, alebo ako vlastníkov existujúcich budov. Náklady im spôsobí povinnosť obstaráť energetický certifikát budovy v dôsledku zavádzanej povinnej energetickej certifikácie budov a povinnosť obstarávať kontrolu kotlov a spoločných klimatizačných systémov v budovách. Tieto povinnosti vlastníkov budov sa budú vzťahovať na nové (novopostavené) budovy v štádiách ich projektovania a kolaudácie. Na existujúce budovy v štádiách projektovania a kolaudácie ich významnej obnovy, ako aj na všetky existujúce budovy, ktoré budú predmetom predaja alebo prenájmu.

Povinnosti vlastníka budovy (§ 8 zákona č. 555/2005 Z. z.)

Vlastník budovy je povinný uchovávať energetický certifikát po celý čas jeho platnosti

- a) pri predaji budovy odovzdať platný energetický certifikát novému vlastníkovi,
- b) pri prenájme budovy odovzdať osvedčenú kópiu platného energetického certifikátu jej nájomcovi.

Vlastník existujúcej budovy je povinný :

- a) obstarávať pravidelnú kontrolu klimatizačného systému a kotla umiestneného v budove,
- b) zabezpečiť po významnej obnove budovy reguláciu zásobovania teplom,
- c) zabezpečiť hydraulické vyváženie vykurovacej sústavy budovy po každom zásahu do tepelnej ochrany alebo do energetického vybavenia,
- d) umiestniť energetický štítok v priestore budovy na mieste prístupnom všetkým užívateľom.

Štátny dozor vykonáva Štátna energetická inšpekcia, ktorá má inšpektorov odborne schopných posudzovať špecifické otázky energetickej certifikácie a schopných ukladať pokuty za správne delikty a prejednávať priestupky. Obdobnú činnosť vykonáva Štátna energetická inšpekcia v oblasti energetiky a tepelnej energetiky.

V oblasti určenia tzv. nezávislých odborníkov sa navrhuje využiť existujúci právny stav a existujúce kompetencie Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR a Slovenskej komory stavebných inžinierov. Energetickú certifikáciu budov zo zákona budú zabezpečovať odborne spôsobilé osoby prostredníctvom živnosti, kde spôsobilosť preukážu vzdelaním, praxou a skúškou odbornej spôsobilosti na Slovenskej komore stavebných inžinierov. Organizačnú, personálnu, administratívnu a finančnú stránku vykonávania skúšok a činnosti skúšobnej komisie zabezpečí Slovenská komora stavebných inžinierov, ktorá svoje náklady pokryje z úhrad za skúšku od uchádzačov. Odborná spôsobilosť sa podľa miest spotreby energie v budove člení na odbornú spôsobilosť na:

- a) tepelnú ochranu stavebných konštrukcií a budov,
- b) vykurovanie a prípravu teplej vody,
- c) vetranie a klimatizáciu,
- d) elektroinštaláciu a zabudované osvetlenie budov.

Energetická hospodárnosť budov

Energetická hospodárnosť je množstvo energie potrebnej na splnenie všetkých energetických potrieb súvisiacich s normalizovaným užívaním budovy, najmä množstvo energie potrebnej na vykurovanie a prípravu teplej vody, na chladenie a vetranie a na osvetlenie.

Energetická hospodárnosť sa určuje výpočtom a vyjadruje sa v číselných ukazovateľoch celkovej potreby energie a tvorby emisií oxidu uhličitého.

Výpočet zohľadňuje:

- a) charakteristiky stavebnej konštrukcie budovy, najmä tepelno-technické vlastnosti obvodového a strešného plášťa a otvorových konštrukcií a tepelné straty spôsobené stavebnou konštrukciou a spôsobom jej používania,
- b) polohu a orientáciu budovy a vplyv vonkajších klimatických podmienok na vnútorné prostredie, najmä vplyv teploty vzduchu, vetra a slnečného žiarenia,
- c) vnútorné prostredie, vrátane projektovaných požiadaviek na vnútorné prostredie,

d) energetické vybavenie, najmä druh, typ a výkon vykurovacieho systému a jeho rozvodu a systém a rozvod zásobovania teplou úžitkovou vodou a ich tepelnoizolačné charakteristiky a účinnosť,

e) prirodzené vetranie, najmä vplyv tepelných strát na vnútorné prostredie,

f) zabudované osvetľovacie zariadenie, najmä jeho druh, typ, vek a fyzický stav, svetelný výkon a energetický príkon,

g) miestne pomery, najmä vplyv susedných budov,

h) pasívny solárny systém a solárna ochrana, najmä tepelný zisk pre vnútorné prostredie,

i) klimatizačný systém, najmä jeho druh, typ, výkon, vek a fyzický stav,

j) fyzický stav budovy,

k) ostatné faktory, ktoré ovplyvňujú spotrebu energie v budove, najmä vplyv tepelných ziskov.

Ak to má vplyv na výpočet, musí sa zohľadniť vplyv :

a) aktívneho solárneho systému a ostatných vykurovacích systémov a elektrických systémov založených na obnoviteľných energetických zdrojoch,

b) elektriny vyrábanej v zdroji s kombinovanou výrobou elektriny a tepla,

c) diaľkového alebo blokového vykurovania a chladenia,

d) denného osvetlenia.

Energetická certifikácia

Energetickou certifikáciou sa budova zatrieďuje do energetickej triedy v rozsahu A až G. Základom energetickej certifikácie je výpočet a kategorizácia budov.

Energetická certifikácia je povinná:

a) pri predaji budovy,

b) pri prenájme budovy,

c) pri dokončení novej budovy alebo významnej obnovy existujúcej budovy; inak je dobrovoľná.

Ak má budova spoločný systém vykurovania, možno na základe vykonanej energetickej certifikácie budovy vykonať energetickú certifikáciu aj jednotlivého bytu alebo inej samostatne užíwanej časti budovy. Energetickú certifikáciu bytu možno vykonať aj na základe hodnotenia iného podobného bytu v tej istej budove, ktorého energetická certifikácia už bola vykonaná.

Spôsoby energetického hodnotenia

Energetické hodnotenie budovy môže byť založené na vypočítaných alebo nameraných údajoch. Tieto hodnotenia sú calculated energy rating (výpočtové energetické hodnotenie) a measured energy rating (prevádzkové energetické hodnotenie).

Výpočtové energetické hodnotenie je založené na výpočtoch energie, ktorá sa používa v budove na vykurovanie, chladenie, vetranie, prípravu teplej vody a osvetlenie s normalizovanými vstupnými údajmi, ktoré sa týkajú klimatických

podmienok, obsadenia budovy a spôsobu využívania. Toto hodnotenie určí energetické vlastnosti budovy pri normalizovaných podmienkach, čím sa umožní urobiť porovnanie medzi rozličnými budovami v rámci danej klimatickej oblasti pri rovnakej alebo aspoň podobnej činnosti.

Design energy rating (projektové energetické hodnotenie) je výpočtové hodnotenie projektu, teda predmetom výpočtu sú projektové podklady. Toto hodnotenie sa bude používať pri získaní stavebného povolenia, resp. kolaudačného rozhodnutia.

Standard calculated energy rating (normalizované výpočtové energetické hodnotenie) je vypočítané hodnotenie na základe aktuálnych údajov budovy (geometrie, tepelno-technických vlastností) pri normalizovaných podmienkach týkajúcich sa klimatických podmienok, vnútorných zdrojov tepla. Toto sa bude používať pri predaji a prenájme budovy.

Tailored rating (upravené hodnotenie) je výpočtové hodnotenie založené na buď skutočných klimatických údajoch, alebo údajoch vzťahujúcich sa na skutočné obsadenie budovy, alebo sa použijú obidva skutočné typy údajov namiesto normalizovaných údajov. Toto hodnotenie sa môže použiť na porovnanie budov, ktoré majú rozličné klímy, alebo rozdielne použitie, na porovnanie variantov obnovy, na optimalizáciu energetickej náročnosti.

Prevádzkové energetické hodnotenie je založené na nameraných údajoch počas prevádzky. Teda môže zahrnúť odchýlky medzi teoretickými vlastnosťami pri výpočtoch a skutočnými vlastnosťami. Je však ovplyvnené spôsobom prevádzky a údržby budovy. Preto sa nemôže použiť na porovnanie medzi budovami.

Záver

Energetické hodnotenie a energetická certifikácia bytových domov pomôže tým, ktorí sa snažia zlepšiť efektívnosť prevádzky budovy a dovoľuje zobrazit' skutočnú energetickú náročnosť budovy. Bude poskytovať spätnú väzbu vlastníkom, užívateľom a projektantom budov, ak sa hodnotí po niekoľkých rokoch používania a porovná sa s vypočítaným hodnotením s rovnakým súborom konečných potrieb energií.

9. Programové zameranie ZPD a OS SR

V oblasti podnikateľských podmienok

Zväz svojimi aktivitami neustále pozitívne ovplyvňoval celkovo deštruktívne orientovanú, zložitú a konfliktnú majetkovú transformáciu družstiev a po rokoch dosiahol takú legislatívnu úpravu, aby v spojitosti s vysporiadaním majetkových podielov nedošlo k hromadnému výpredaju likvidného majetku družstiev. Poslednou aktivitou spojenou s transformáciou družstiev bola aktívna účasť pri príprave a uplatňovaní zákona o dodatočnom vydaní družstevných podielnických listov. Po vstupe do Európskej únie neustále presadzoval zachovanie primeranej a rovnocennej štátnej podpory poľnohospodárstva, znižovanie rozdielu medzi cenami vstupov a poľnohospodárskych výrobkov, ako aj zníženia daňového zaťaženia agropodnikateľov a zachovanie prijateľných podnikateľských podmienok z pohľadu Zákonníka práce. Cieľom všetkých aktivít zväzu bolo vytvárať podmienky na plnenie základných spoločenských funkcií domáceho poľnohospodárstva, na stabilitu a prosperitu výkonných poľnohospodárskych výrobcov a na udržanie ich konkurenčnej schopnosti v trhovom priestore EÚ.

V tomto zameraní pôsobil Zväz aj od ostatnej konferencie konanej v júni 2004, mesiac po vstupe Slovenska do Európskej únie, na ktorej za kľúčovú prioritu svojho programového zamerania označila rovnocenné postavenie agropodnikateľov Slovenska v rámci Európskych štruktúr. Vyjadřila očakávanie, že prijatie pravidiel Spoločnej poľnohospodárskej politiky bude pre všetkých našich agropodnikateľov znamenať stabilizáciu podmienok podnikania a zlepšenie ich dôchodkovej úrovne.

Osemročná absencia podpory poľnohospodárstva zo strany štátu a znevažovanie jeho postavenia v rámci národného hospodárstva sa výrazne podpísala na oslabení postavenia poľnohospodárstva z pohľadu národného hospodárstva. Obnova stability a prosperity slovenského poľnohospodárstva nebola možná ani po vstupe do Európskej únie, pretože štát nezabezpečil rovnocennú podporu poľnohospodárstva s ostatnými krajinami EÚ, ba naopak vo viacerých ustanoveniach prijal diskriminačné podmienky.

Pri vypracovaní Programového zamerania sa vychádzalo z reality, v akej sa nachádza náš Zväz, aké sú príležitosti jeho pre jeho kvalitatívny posun, ako aj z potrieb členskej základne.

O prežitie poľnohospodárstva je potrebné bojovať neustále a to aj napriek tomu, že nová vláda za jednu z priorít vo svojom programovom vyhlásení určila aj

poľnohospodárstvo, a priame platby na rok 2007 určila na maximálnej možnej výške, domáce podpory sú minimálne. Pri podpore koncepcie multifunkčného poľnohospodárstva vychádzame z historického skúsenostného poznania, že nie je iný, lacnejší a vhodnejší spôsob udržania kultúrnej krajiny, ako je jej rozumné poľnohospodárske obhospodarovanie. Na prvom stretnutí s premiérom zazneli základné požiadavky vlády na naše poľnohospodárstvo ako – stabilizácia agrárnej a vidieckej zamestnanosti, zníženie salda zahraničného dovozu potravín, zabezpečiť zvýšenie produkcie v živočíšnej výrobe či zvýšenie kvality potravín. Z toho vychádzajú aj naše aktivity v oblasti podnikateľských podmienok:

1. Presadzovať všetkými účinnými cestami naplnenie rámca dohody z EÚ o priamych platbách pre poľnohospodárov SR na r. 2008-10 ich dorovnaním z rozpočtu SR do výšky 75%, 80% a 85%. Požadovať, aby už v tomto roku finančné objemy doplnkových priamych platieb do uvedenej úrovne boli zahrnuté do rozpočtového výhľadu vlády na r. 2008 – 2010 tak, aby pri prechode priamych platieb na platbu na farmu neboli slovenskí poľnohospodári znevýhodnení oproti ostatným krajinám EÚ.
2. Presadzovať rovnocenné postavenie poľnohospodárov v rámci Slovenska bez ohľadu na územie, v ktorom pôsobia a zvýšiť úsilie pri podpore živočíšnej výroby, ktorej absencia zhoršuje pozície najmä agropodnikateľov v znevýhodnených oblastiach.
3. Iniciatívne vstupovať do prípravy Národného strategického plánu rozvoja vidieka na roky 2007-2013 a členstvom v Monitorovacom výbore navrhovať a presadzovať zmeny, ktoré budú vyplývať z praktických poznatkov prijímateľov.
4. Naďalej presadzovať zrušenie ekonomicky neodôvodnenej dane z poľnohospodárskej pôdy, ktorá obmedzuje rozvojové zdroje agropodnikateľov najmä v oblastiach s intenzívnou výrobou a zhoršuje ich konkurenčnú pozíciu
5. Aktívne sa podieľať pri formovaní spoločných aktivít a vytváraní partnerských vzťahov so zameraním na využitie zdrojov zo štrukturálnych fondov EÚ orientovaných na rozvoj vidieka v rozvíjaní nepoľnohospodárskych ekonomických aktivít a tiež v sociálnej a zdravotnej oblasti s ďalšími aktérmi pôsobiacimi na vidieku.

V oblasti stability a ďalšieho posilnenia družstevníctva

Zväz ako jeden zo zakladajúcich členov Družstevnej únie SR, AZZZ SR a účastník sociálneho tripartitného dialógu bude uplatňovať a presadzovať záujmy svojich členov pri riešení otázok rozvoja družstevného hnutia a poľnohospodárstva k vytvoreniu lepších trhových podmienok a prenikania družstevníctva do nových sfér podnikania vrátane poisťovníctva, úverovania a finančných služieb.

Načrtnuté priority v prvých dvoch oblastiach sa navrhuje riešiť a presadzovať:

- ✓ priamou komunikáciou s reprezentantami vlády SR a Výborom pre pôdohospodárstvo NRSR, odbornými stanoviskami a návrhmi riešení;
- ✓ na pôde sociálneho tripartitného dialógu, pripomienkovaním a stanoviskami;
- ✓ v medzinárodných organizáciách COPA, COGECA....;
- ✓ lobovaním u poslancov SR v európskom parlamente a lobovaním v Euróskej komisii;
- ✓ organizovaním vzdelávania v oblastiach Spoločnej poľnohospodárskej politiky
- ✓ informačnými službami z oblasti ekonomiky a legislatívy.

V oblasti práce s členmi Zväzu

1. Obnoviť dôveru členov v ZPdaOS SR a skvalitniť služby pre členov zväzu v regiónoch prostredníctvom využívania možností poslania a činnosti Zväzu zakotveného v Stanovách Zväzu.
2. Prostredníctvom rôznych ekonomických aktivít a dodávateľských organizácií služieb pre poľnohospodárstvo hľadať a získať finančné zdroje na krytie časti nákladov na činnosť Zväzu .
3. Opäť rozvinúť diskusiu so zväzmi a združeniami poľnohospodárskych prvovýrobcov SR s cieľom ustanoviť jednu inštitúciu poľnohospodárskych prvovýrobcov SR aj ako spoločnej platformy na Slovensku alebo inštitucionalizovať pôsobenie Rady poľnohospodárskych samospráv Slovenskej republiky

4. Na základe konkrétnych výsledkov práce Zväzu získať za členov Zväzu ďalšie poľnohospodárske subjekty.

V oblasti medzinárodnej spolupráce

1. Spolupracovať
  - a) spolupracovať s organizáciami EÚ, COPA a COGECA,
  - b) s Medzinárodným družstevným zväzom (MDZ), Európskym družstevným zväzom – MDZ-Európa a rozvíjať kontakty s družstevnými organizáciami v zahraničí,
  - c) CEA – Európska konfederácia pre poľnohospodárstvo
  - d) s ďalšími komisiami a výbormi pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.

10. Pozícia družstiev v štruktúre podnikateľov na pôde v SR

Za ostatných 17-18 rokov došlo v hospodárení na poľnohospodárskej pôde vo všetkých bývalých socialistických krajinách strednej a východnej Európy v mnohých smeroch i dramatickým zmenám. Zhruba o 40% poklesol celkový objem poľnohospodárskej výroby, pričom zvlášť výrazne poklesla živočíšna výroba. Početné stavy kráv sa znížili pod 200 tis. kusov, čo je zhruba iba jedna tretina ich počtu z r. 1990. Početný stav hovädzieho dobytku poklesol zhruba na 520 tis. kusov, čo je menej ako v druhej polovici 19. storočia a rovnako po 1. svetovej vojne približne o polovicu a v porovnaní s rokom 1990 je nižší až o dve tretiny.

Kríza odbytu a výroby a nadväzne aj finančná kríza hospodárenia na pôde, ktorá sa prudko prejavila už v r. 1991-93, prirodzene najviac postihla poľnohospodárske družstvá, ktoré pred rokom 1990 obhospodarovali takmer 80% z celoslovenskej výmery poľnohospodárskej pôdy. Do popredia záujmov sa dostala privatizácia štátnych majetkov, rozdeľovanie družstiev a najmä rozdelenie čistého imania družstiev na majetkové podiely podľa tzv. transformačného zákona z r. 1992.

Štátna agrárna politika začiatkom 90-tych rokov bola vo veľkej miere ovplyvnená predstavou, že sa aj na Slovensku presadí západoeurópsky model malých rodinných fariem, čo bolo motivované aj politickým zámerom obnoviť tzv. roľnícky stav. Legislatívny a ekonomický nátlak na družstvá bol účinný, ale vyústil iným smerom. Vlna širšieho záujmu o individuálne hospodárenie na pôde po dvoch-troch rokoch opadla a zastavil sa aj proces rozdeľovania družstiev. V spôsobe a formách podnikania sa však presadila iná výrazná zmena: Veľká časť manažérov poľnohospodárskych družstiev ale aj iných záujemcov iniciatívne rozvinula proces ich premeny na obchodné spoločnosti a tiež proces vyčleňovania podnikateľsky ako-tak rentabilnej výroby a bonitných častí hmotného majetku z družstiev do nových subjektov bez formálno-právneho zániku "materských" družstiev a bez právnej povinnosti prevziať aj ich záväzky voči veriteľom a podielnikom. Tento veľký strategický manéver, hoci nemal širšiu verejnú publicitu, priniesol v štruktúre podnikania na pôde v SR podľa právnych foriem nepochybne najväčšiu zmenu.

Uvedieme o tejto zmene niekoľko údajov:

Poľnohospodársky cenzus z polovice 90-tych rokov vykázal, že najpočetnejšou skupinou hospodárov na pôde v SR tvorili samostatne hospodáriaci roľníci (bezmála 85% z celkového počtu subjektov), ale pritom obhospodarovali len 5,3% poľnohospodárskej pôdy. Dominantné boli družstvá, ktoré obhospodarovali v r. 1993 ešte vyše 76% celkovej výmery, po nich štátne podniky s podielom 18,9% a obchodné spoločnosti s podielom 1,3% výmery.

Podľa údajov "Zelenej správy 2002" v r. 2001 bol podiel fyzických osôb na tzv. "zistenej výmere" obhospodarovanej pôdy v SR 9,4%, podiel družstiev sa znížil na 55,2%, podiel štátnych podnikov klesol pod 1% ale podiel obchodných spoločností sa zvýšil už na 35,7%. Počet funkčných družstiev sa v uvedenom časovom intervale znížil z 1116 na 695, ale počet obchodných spoločností súbežne vzrástol z 218 (1993) na 707. V priebehu ďalších 5 rokov sa podiel družstiev na obhospodarovanej pôde znížil na 45% (817 tis. ha p.p.) a podiel obchodných spoločností sa zvýšil na 38% (694 tis. ha p.p.). Súbežne sa znížil počet funkčných družstiev na 598 a vzrástol počet obchodných spoločností hospodáriacich na pôde na 966.

Ako vidno, rozvinul sa a pokračuje proces prevodu podnikania na pôde z družstiev do obchodných spoločností a nie proces rozširovania rodinných fariem, čo má hlboké historické aj aktuálne ekonomické a sociálne príčiny.

Racionálne príčiny má aj rozširovanie obchodných spoločností na pôde, ktorú mali prenajatú družstvá a na pôde vo vlastníctve štátu, cirkvi a miestami aj na pôde, ktorú týmto spoločnostiam prenajímajú alebo predávajú samostatne hospodáriaci roľníci. Podstatným dôvodom je to, že obchodné spoločnosti nestrácajú výhody veľkovýroby, sú schopné využiť viaceré súbory hmotného majetku družstiev, najmä skladové hospodárstvo a techniku, môžu radikálnejšie ako družstvá znížiť zamestnanosť, neťažia ich záväzky družstiev, z ktorých previedli do užívania pôdu, účelovo vybraný majetok a časť zamestnancov, zjednodušuje sa v nich riadenie a rozhodovanie o podnikaní, o použití vytvorených zdrojov, rozhodujú často len niekoľkí majoritní spoločníci. To všetko uvedené premeny nielen motivuje, ale skutočne prináša aj nemalé efekty.

Významnú úlohu zohráva aj ďalší faktor – dosah majetkovej transformácie družstiev na ich majetkové pomery.

Od majetkovej transformácie družstiev prešlo už bezmála 15 rokov. Problém majetkových podielov nečlenov sa však dlho nedarilo ani vecne, ani legislatívne uzavrieť a viackrát sa nastoľoval aj ako problém politický. Dnes si už málokto pripomína, v akej pozícii sa ocitli poľnohospodárske družstvá nielen v r. 1992, keď sa prijal federálny zákon o rozdelení ich imania podľa subjektivistických kritérií ušitých na mieru väčších vlastníkov pôdy a nie pracujúcich členov družstiev. Po r. 1992 sa z poľnohospodárskych družstiev reálne vydali na podnikanie podiely zhruba za 1,2 mld. Sk. V režime odkladu vydania podielov po 7. rokoch od transformácie (ak sa nedohodne inak), evidovali družstvá v SR v r. 1994 podľa Informačných listov MP SR majetkové podiely nečlenov ešte v hodnote 12,6 mld. Sk. Už vtedy sa ukazovalo, že vydanie týchto podielov budú nečlenovia žiadať nie na podnikanie, ale v peniazoch alebo v likvidnom majetku, čo mohlo existenčne ohroziť väčšinu družstiev. Závažné bolo aj to, že viac ako 1/3 hodnoty týchto podielov bola vypočítaná za pôdu tzv. domnelým vlastníkom.

Po iniciovaní, presadzovaní, obhajobe a vysvetľovaní závažných legislatívnych opatrení spojených so zákonom o vydaní podielnických listov, ktorý NR SR prijala v r. 1994 a následnom zvládnutí náročných organizačných a administratívnych agend v družstvách, sa za majetkové podiely vydali v r. 1996-2004 podielnické listy v menovitej hodnote 9,6 mld. Sk. Časť z tejto sumy pripadá na podielnické listy, vydané členom družstiev, ale rozhodujúcu časť získali podielníci – nečlenovia.

Približne 1/4 družstiev podielnické listy v určenej lehote nečlenom nevydala. Zosilnil sa preto tlak na prijatie ďalšej novely, ktorá by zaviazala družstvá vydať podielnické listy podielnikom – nečlenom pod sankciou premeny ich podielov na pohľadávky podielnikov. S týmto zámerom NR SR prijala zákon č. 3/2004 Z.z. Hrozba sankcií bola účinná, o čom svedčí skutočnosť, že družstvá vydali do určenej lehoty (máj 2005) podielnické listy v menovitej hodnote niečo vyše 2 mld. Sk. Spolu tak vydali poľnohospodárske družstvá v SR ku koncu roku 2005 podľa údajov centrálného depozitára podielnické listy v menovitej hodnote 11 mld. 642 mil. Sk. Ak by majetok v tejto hodnote museli vydať v hmotnej forme alebo v peniazoch, väčšina družstiev alebo ich nástupníckych subjektov by bola zanikla so všetkými dôsledkami na výrobu, zamestnanosť i na celkové prehlbenie úpadku poľnohospodárstva a vidieka.

Alternatívou bolo však aj to, čo prebieha v ČR, kde sa podiely nečlenov rok po transformácii osobitnou legislatívnou úpravou klasifikovali ako pohľadávky voči družstvám. Po takejto legislatívnej zmene neprešli ani opakované snahy Českého Zväzu družstiev, ministerstva, vlády ani poslaneckej snemovne prijať zákon o

premene majetkových podielov nečlenov na právnu formu cenných papierov. Veľa družstiev v ČR sa aj z tohto dôvodu premenilo na akciové spoločnosti, alebo s.r.o., ktoré vydali podielnikom akcie (teda tiež cenné papiere) alebo podiely spoločníkov s.r.o. bez prevzatia záväzkov voči nečlenom. Družstvá v ČR, ktoré zostali, mali vlni záväzky voči podielnikom ešte vo výške zhruba 15 mld. Kč. Časť podielnikov v ČR vymáha svoje podiely ako pohľadávku aj súdnou cestou, vrátane žalôb na štát, predkladaných aj súdnym orgánom v Štrasburgu. Najnovšie sa iniciatívy vydať zákon, ktorý by zaviazal obchodné spoločnosti, ktoré vznikli na báze družstiev na vydanie podielov, ujalo aj Ministerstvo pôdohospodárstva ČR.

Rozsah vydávanie DPL na Slovensku vo veľkej miere ovplyvnila najmä skutočnosť, že zo súboru družstiev, ktoré prešli transformáciou, je vyše 400 nefunkčných. Máme na mysli družstvá, ktoré sú v rôznych štádiách útlmu podnikania, konkurzu alebo likvidácie, kde už neprichádza do úvahy vydanie podielnických listov. Týka sa to aj prípadov, kde na báze majetku družstiev vznikli s.r.o., a to nie premenou družstiev, ale ako nové subjekty, teda bez záväzku vydať podielnikom podielnické listy. Po zohľadnení týchto vplyvov na objem vydaných podielnických listov sa v Zelenej správe 2006 opodstatnene konštatuje, že majetkovú transformáciu poľnohospodárskych družstiev v SR podľa zákona č. 42/1992 Zb. v znení neskorších predpisov možno považovať za legislatívne ukončenú.

To neznamená, že už nikto nebude túto otázku nielen politicky, ale aj legislatívne otvárať a že už nemusíme takéto iniciatívy sledovať. Zväz poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností SR nabáda družstvá, aby zintenzívnili svoju reštrukturalizáciu majetkovej účasti na svojom podnikaní, a to aj odplatnými prevodmi podielnických listov na družstvo alebo na aktívnych členov družstva a tiež odplatným vysporiadaním podielov, za ktoré sa podielnické listy pre nezájum alebo z iných dôvodov podielnikom ani podľa ostatnej novely nevydali.

Premeny poľnohospodárskych družstiev a oslabenie ich pozície v podnikateľskej štruktúre slovenského poľnohospodárstva, ako sme ju rámcovo charakterizovali, sú závažné. Nie sú však argumentom proti družstvám ako podnikateľskej forme, ktorá môže optimálne spájať podnikateľské a sociálne záujmy ich členov, čo v praxi preukazujú mnohé poľnohospodárske družstvá, ktoré si pri majetkovej transformácii a pri riešení jej dôsledkov počínali aktívne a udržali si aj štandard dobrých podnikateľov.

11. Stanovy eurodružstva a zákon NR SR o európskom družstve (Z legislatívnych aktivít Zväzu poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností SR)

Zväz poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností Slovenskej republiky je priamo alebo prostredníctvom AZZZ SR účastníkom riadneho pripomienkového konania v legislatívnom procese. Stanoviská a návrhy Zväzu sme predkladali najmä k návrhom zákonov, ktoré sa významne dotýkajú aj podnikateľských podmienok poľnohospodárov. Išlo najmä o zákony a ostatné právne normy, ktorými štát upravuje podpory, dane, odvody, majetkové otázky a organizačno-právne otázky obchodných spoločností a družstiev, najmä v spojitosti s implementáciou právnych aktov EÚ do právneho poriadku SR.

Pre družstevníctvo je nepochybne významným prínosom, že po prijatí úpravy európskej obchodnej spoločnosti pribudla do obchodného práva EÚ anadväzne do obchodného práva členských krajín aj právna forma európskeho družstva. Národná rada SR implementovala Nariadenia Rady (ES) o stanovách európskeho družstva č. 1435/2003, ktoré je pre členské štáty EÚ záväzným zákonom č. 91/2007 Z.z. Zmyslom uvedeného nariadenia je upraviť zakladanie medzinárodných družstiev ako uznávanej a perspektívnej podnikateľskej právnej formy a určiť pravidlá fungovania eurodružstva bez ohľadu na to, v ktorej členskej krajine bude mať sídlo. Právne postavenie a právne vzťahy eurodružstva sa v zákonoch členských štátov mali upraviť tak, aby boli v súlade so stanovami eurodružstva, ale tiež v súlade s legislatívou daného členského štátu.

Zakladanie eurodružstiev by podľa nášho názoru malo byť jednou z hlavných ciest cezhraničného majetkového, personálneho, finančného a obchodného prepájania podnikateľov, hlavne však našich existujúcich družstiev, ktoré vstúpia ako členské subjekty do eurodružstva. Otvorila sa pritom možnosť zakladať aj eurodružstvá s členstvom obchodných spoločností, do ktorých by mali vkladať kapitál aj firmy zo spracovateľskej a obchodnej sféry. Dôležité je, že orgány EÚ prikladajú družstvám v rozvoji cezhraničnej spolupráce rovnaké možnosti, ako európskym obchodným spoločnostiam.

Príprava stanov eurodružstva oživila aj otázku, akú šancu má družstevné podnikanie v modernom podnikateľskom prostredí, ktoré je výrazne poznačené globalizáciou výroby a trhov pri dominantnom vplyve obchodných sietí a medzinárodného finančného kapitálu. Tieto diskusie vyústili do záverov, zakotvených aj v autoritatívnych medzinárodných dokumentoch, že družstvá majú v podnikaní nenahraditeľné miesto a to nielen v miestnom rozvoji, ale aj v celkovom hospodárskom a sociálnom rozvoji jednotlivých krajín i celých medzinárodných spoločností. V orgánoch EÚ boli družstvá označené ako súčasť hlavného prúdu smerovania a aktivít tohto spoločenstva. Hovoríme o záveroch, obsiahnutých nielen vo viacerých uzneseniach Európskeho parlamentu a Nariadeniach Rady (ES), ale napríklad aj v "Odporúčaní pre propagáciu družstiev", ktoré v r. 2002 vydal Medzinárodný úrad práce a ktoré oficiálne schválili vlády všetkých členských krajín EÚ, vrátane vlád vtedy pristupujúcich kandidátskych krajín, teda aj slovenskej vlády. Základnou tézou orgánov EÚ je, že "družstvá sú vynikajúcim príkladom typu spoločnosti, ktorá môže súčasne oslaviť podnikateľské a sociálne ciele, ktoré sa navzájom podporia". Žiaľ, toto stanovisko si ešte neosvojili ani mnohí z tých našich politikov, ktorí sa slovne vehementne hlásia k prívržencom EÚ a k jej hospodárskej a sociálnej politike a stratégii.

Predmetom našich pripomienok k návrhu zákona NR SR o eurodružstve bola najmä úprava štruktúry a pôsobnosti orgánov družstva. Kritizovali sme pôvodné návrhy, preferovanie postavenia manažérov na úkor volených funkcionárov eurodružstva. Predložili sme alternatívne znenie príslušných ustanovení s náležitým odôvodnením, čo Ministerstvo spravodlivosti nakoniec akceptovalo.

V spojitosti s právnou úpravou európskeho družstva, ale aj v spojitosti s novelou Obchodného zákonníka sa žiada poznamenať, že na pôde Zväzu poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností SR, ale aj na pôde Družstevnej únie SR sa viackrát otvárala otázka prijatia osobitného zákona o družstevníctve. Po diskusiách však prevládol názor, že základná právna úprava družstva, ako je obsiahnutá v Obchodnom zákonníku, má rovnakú úroveň a váhu, ako úprava obchodných spoločností. Možno to vnímať aj ako legislatívne zrovnoprávnenie družstiev s obchodnými spoločnosťami a ich rovnakú zákonnú ochranu, čo pri rezervovanom postoji značnej časti politických predstaviteľov SR voči družstvám zohráva pozitívnu úlohu. Považujeme preto za odôvodnené obhajovať primeranú právnu reglementáciu družstiev v Obchodnom zákonníku. Podstatné je, dbať pri každej novelizácii Obchodného zákonníka o to, aby sa zachovala rovnosť družstiev s obchodnými spoločnosťami v základných otázkach ich právneho postavenia a tiež väčšia právna autonómia družstiev najmä v úprave štruktúr a kompetencií orgánov družstiev v členských právach a majetkových otázkach v porovnaní s obchodnými spoločnosťami.

V novele Obchodného zákonníka, účinnnej od 1.1.2002, sa podarilo doplniť aj pre družstvá možnosť zvýšiť členské vklady zo zdrojov družstva a zachovať dispozitívny charakter viacerých zákonných ustanovení o úprave vnútorných pomerov družstva, kde zákon umožňuje odlišnú úpravu v stanovách. Pri tejto novele sme však neobhájili našu požiadavku na voľnejšiu zákonnú úpravu zodpovednosti členov volených orgánov družstva za výkon ich funkcie s odbornou starostlivosťou, čo kladie vysoké nároky na ich kvalifikáciu, ani ponechanie kompetencií členskej schôdze pri uplatňovaní nárokov voči členom orgánov družstva na náhradu prípadnej škody. Ako viacerí iste zaregistrovali, táto kompetencia prešla aj v družstvách z pôsobnosti členskej schôdze na súdne orgány (rovnako, ako je to v obchodných spoločnostiach).

Vlajšia novela Obchodného zákonníka, ktorú iniciatívne predložilo ministerstvo spravodlivosti, bola podľa predkladateľa motivovaná snahou reagovať na niektoré problémy aplikačnej praxe. Považovali sme to za vhodnú príležitosť upraviť aj niektoré ustanovenia Hlavy II. Obch. zák. o družstve, osobitne tých, ktoré sa dotýkali majetkových vzťahov v poľnohospodárskych družstvách a boli inak alebo aj rozporne upravené v tzv. transformačnom zákone (č. 264/1992 Zb.) ako v Obch. zákonníku. Vychádzali sme pritom aj my zo skúseností praxe, ale viaceré podnety na úpravu niektorých ustanovení o družstve v našom Obchodnom zákonníku sme získali aj zo stanov eurodružstva. Išlo najmä o tieto otázky:

- Stanovy eurodružstva jasne definujú napríklad členský podiel a určenie jeho výšky, čo náš Obchodný zákonník neobsahoval a členský podiel sa preto často zamieňal s členským vkladom alebo s majetkovým podielom z transformácie. V našej praxi sa často považuje členský vklad aj za predmet dedičstva, za ktoré sa platia notárske poplatky, čo nemá oporu v žiadnom zákone;
- Stanovy eurodružstva výslovne ustanovujú, že družstvo nemôže nadobúdať vlastné podiely. Náš Obchodný zákonník to upravoval pri akciovej spoločnosti a pri s.r.o., ale pri družstve túto otázku obchádzal. V praxi sa pritom často stretávame s otázkou, či by si družstvo nemohlo ponechať odkúpené podiely (v súčasnosti v prípade poľnohospodárskych družstiev najmä podiely v právnej forme DPL), a či by teda nemohlo byť samo sebe podielnikom. V novelizovanom transformačnom zákone je pritom jednoznačná úprava, že podielnícke listy odkúpené družstvom sa považujú za zrušené;
- V praxi často vyvstáva otázka, či by stanovy mohli určiť pre niektorých členov, napríklad pre právnické osoby, prijímané do družstva, ako podmienku členstva vyšší základný členský vklad ako je v stanovách určený základný členský vklad pre fyzické osoby. V praxi sa to uplatňuje, ale nemalo to priamu oporu v zákone, čo sa pri ostatnej novele Obch. zákonníka takto aj legislatívne upravilo;
- Za otvorený problém aj v právnom ohľade mnohí považujú majetkovú účasť nečlenov na podnikaní družstva. Pri riešení tejto otázky, ktorá sa nastolila v spojitosti s novelizáciou transformačného zákona v r. 2005 v spojitosti s právami podielnikov poľnohospodárskych družstiev – nečlenov sme vychádzali z toho, že členskú majetkovú účasť na podnikaní družstva poznajú aj stanovy eurdružstva. Riešia to úpravou práv a záväzkov investora – nečlena, ktorému sa za jeho spravidla peňažný vklad do družstva môžu vydať, citujem, "iné cenné papiere". V týchto cenných papieroch sú však inkorporované širšie práva investora – nečlena, ako v podielníckych listoch nášho podielníka, vydaných za nepeňažné podiely z transformácie družstva. Do budúca však môže ísť aj o iných investorov – nečlenov – najmä investorov s peňažnými vkladmi. Pri obdobnej úprave, ako je obsiahnutá v stanovách eurodružstva, by sme možno získali do našich družstiev viac investorov s patričným kapitálovým vkladom, vrátane zahraničných;
- Obch. zákonník ale ani zákon o transformácii družstiev neobsahuje postup pri vyrovnaní v prípade takého špecifického predmetu členského vkladu, akým mohol byť majetkový podiel z transformácie družstva. V praxi sa nie vždy vnímalo a akceptovalo, že takýto podiel nepredstavuje peniaze ani veci, ale majetkové práva. Preto sme odmietali snahy preklasifikovať tieto podiely na pohľadávky, čo už v r. 1997 potvrdil aj Ústavný súd SR a bol to tiež dôvod uplatniť iný postup pri vyrovnaní členstva, ako pri vklade peňazí alebo nehnuteľností či iných vecných zložiek majetku. Pri ostatnej novele Obch. zákonníka sme dosiahli, že vyrovnanie podielov v poľnohospodárskych družstvách sa nemusí realizovať v peniazoch, ako to určoval § 234 tejto generálnej normy (prijatej v r. 2001, teda o rok skôr ako bol schválený zákon č. 42/1992 Zb. o transformácii družstiev), ale že ho môžu určiť stanovy družstiev v súlade s ustanoveniami § 61 Obch. zákonníka, ktorý sa aj do tejto úpravy primerane vzťahoval nielen na obchodné spoločnosti, ale aj na družstvá (§ 260). Zákonnosť takéhoto postupu by mala byť od účinnosti novely (od 01.02.2007) nepochybná aj na súdoch.

12. Nákupná karta

V roku 2006 došlo k zmene koncepcie vernostného systému, spočívajúcej v novej nákupnej karte s novými benefitmi, ktorá sa dobre ujala. Podľa spôsobu a množstva nákupov si môže každý zákazník vybrať tú svoju kartu.

Ponúkame dva varianty:

Karta COOP Jednota Klasik umožňuje jej držiteľom získať výhody z nákupov realizovaných v obchodnej sieti systému spotrebných družstiev COOP Jednota na celom Slovensku. Stačí, ak sa pri každom nákupe v predajni COOP Jednota zákazník touto kartou preukáže a získa z každého nákupu zľavu až do 2 %.

Ako pridaná hodnota slúži karta COOP Jednota Plus, ktorú zákazník používa aj ako platobnú kartu. Držiteľ tejto karty získa zľavu nielen v predajniach COOP Jednota, ale vo všetkých predajniach označených logom MasterCard Electronic. Výška zľavy za každú platbu touto kartou predstavuje navyše ďalšie 1 %. Ďalšou z výhod tejto karty je, že zákazník si nepotrebuje otvárať účet v banke.

Štatistika roka 2006

Z celkového maloobchodného obratu boli cez Nákupnú kartu realizované nákupy v hodnote 12,5 mld. Sk, čo je o 25 % viac než v roku 2005. Hodnota priemerného ročného nákupu realizovaného jednou Nákupnou kartou bola 27 000 Sk, čo je o 4 300 Sk viac než predchádzajúci rok.

Celkovo v roku 2006 vyplatili spotrebné družstvá na zľavách z nákupov uskutočnených Nákupnými kartami viac než 150 mil Sk. Počet držiteľov Nákupných kariet každoročne vzrastá, ku koncu roku 2006 bolo 489 248 držiteľov, čo je nárast oproti predchádzajúcemu roku o 34 979 zákazníkov.

13 Vlastná značka

Výrobky vlastnej značky nemajú za cieľ len rozšírenie monitoru 2006/2007 sa zvýšil počet ľudí, ktorí predajného portfólia, ale je to predovšetkým ústretový pravidelne nakupujú práve tovary vlastných značiek, krok smerom k zákazníkom, ktorí hľadajú spoľahlivú na takmer tretinu populácie. Prieskum preukázal, a overenú kvalitu spojenú s výhodnou cenou. že najznámejšou maloobchodnou vlastnou značkou

Hlavnou výhodou systému COOP Jednota je, že patrí je práve COOP Jednota. Na základe doterajších medzi prvé slovenské maloobchodné siete, v ktorých pozitívnych výsledkov preto plánuje spoločnosť zákazník našiel produkty vlastnej značky. Začiatky uvedenia prvých výrobkov na trh sa datujú od roku 1999. Od toho obdobia už existuje viac ako 250 výrobkov vlastnej značky.

Stratégia COOP Jednota Slovensko, spotrebné družstvo vo vlastných značkách bola zvolená tak, aby ponúkla zákazníkom dobrú kvalitu výrobkov za dobré ceny. Zákazníkovi garantuje pridanú hodnotu nielen výhodnou cenou výrobkov, ale hlavne kvalitou, ktorá sa niekoľkokrát ročne kontroluje v nezávislých akreditovaných laboratóriách. Slovenský spotrebiteľ si kombináciu týchto výhod všíma veľmi pozorne, pretože neustále rastie predaj výrobkov tohto segmentu.

Výhodou vlastnej značky systému COOP Jednota je, že ponúka skutočne veľmi široký sortiment tovarov dennej i dlhodobej potreby. Zákazník tu nájde potraviny čerstvé, mrazené i trvanlivé potraviny, nealkoholické aj alkoholické nápoje, nepotravinový tovar a drogériu. Relevantné pre hodnotenie vlastnej značky sú i výsledky Shopping Monitoru. Podľa Shopping COOP Jednota Slovensko v blízkej budúcnosti rozšíriť portfólio výrobkov vlastnej značky na 500 výrobkov.

Kategórie vlastnej značky

COOP JEDNOTA DOBRÁ CENA je značka pre výrobky s výnimočne výhodnou cenou pre spotrebiteľa, so zárukou stálej a dobrej kvality výrobkov. Do tejto kategórie dnes patrí už viac ako 100 výrobkov základnej bežnej spotreby v jednoduchých charakteristických obaloch farebnosťou inklinujúcich ku korporátnym farbám systému spotrebných družstiev.

Značkou COOP JEDNOTA ŠTANDARD sú označené výrobky porovnateľné so silnými značkami výrobcov na trhu. Majú vyššiu kvalitu s pridanou hodnotou, zaujímavý a precízne vypracovaný obal a výhodnú cenu pre spotrebiteľa. Sú vyberané starostlivo, tak aby uspokojili požiadavky zákazníkov.

Značka COOP PREMIUM ponúka špičkové výrobky, ktorých hlavnou výhodou je vysoká kvalita za priaznivé ceny. Vznikla vďaka spolupráci troch národných družstevných centrál – slovenskej, českej a maďarskej. Výrobky COOP Premium zákazník nájde nielen v predajniach spotrebných družstiev na Slovensku, ale aj v Čechách a Maďarsku.

14. Európske spoločenstvo spotrebných družstiev oslavuje svoje 50. výročie

Pri príležitosti konania Valného zhromaždenia EURO COOP-u koncom júna 2007 v Bruseli bolo slávnostne pripomenuté aj 50.výročie založenia tejto organizácie.

EURO COOP je spoločenstvom národných spotrebných družstiev zo 16 európskych krajín. Bolo založené v roku 1957 so zámerom zastupovať štruktúru a etiku družstevných podnikov na európskej úrovni. V súčasnosti toto svoje poslanie EURO COOP naplňa aj prostredníctvom svojich aktivít v rámci inštitúcie EÚ.

Pri príležitosti osláv 50.výročia založenia tejto organizácie v Bruseli 27.6.2007 bola odovzdaná COOP Jednote Slovensko, s.d., ako jednému z členov tejto organizácie, ktoré za minulý rok dosialo pozoruhodné výsledky, pamätná medaila EURO COOP-u.